

Ministeriet for Grøn Trepert
Erhvervsministeriet
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Udenrigsministeriet
Uddannelses- og Forskningsministeriet
Miljø- og Ligestillingsministeriet
Økonomiministeriet
Finansministeriet

Kommissorium: Vækstteam for fremtidens landbrugs- og fødevarerhverv samt biosolutions

8. maj 2025

Indledning

Det fremgår af *Aftale om et Grønt Danmark* (grøn trepart) af 24. juni 2024, at ”regeringen i efteråret 2024 vil iværksætte arbejdet med en tværsektoriel vækstplan, der understøtter, at Danmark også i fremtiden har et stærkt, konkurrencedygtigt og udviklingsorienteret landbrugs- og fødevarerhverv”. Det fremgår i forlængelse heraf, at det skal ske ”med inddragelse af erhvervslivet og andre relevante aktører og med henblik på at realisere det fulde potentiale af aftalen”. Dertil er der i *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark* af 18. november 2024 lagt vægt på at fremme plantebaserede fødevarer og styrke den økologiske produktion. Endeligt har Virksomhedsforum for Globale Risici i juni 2024 anbefalet, at der bl.a. udarbejdes en vækstplan for biosolutions (bioteknologiske klima- og miljøløsninger).

Landbrugs- og fødevarerektoren er én af Danmarks tunge erhvervsmæssige styrkepositioner, der understøtter 119.000 arbejdspladser, hvoraf mange er placeret i landdistrikterne. Fødevarerklngen stod i 2023 for ca. 22 pct. af den danske vareeksport.

Internationalt er efterspørgslen efter grønne landbrugs- og fødevarerløsninger, og dermed potentialet for dansk eksport, stigende. Det forventes eksempelvis, at det globale marked for landbrugsteknologi (agri-tech) vil vokse med 13 pct. årligt frem mod 2032, ligesom det globale marked for plantebaserede fødevarer forventes at stige fra 350 mia. kr. i 2023 til 1.100 mia. kr. i 2030.

Med aftalerne om et Grønt Danmark er der sat retning for en ambitiøs grøn omstilling af landbrugs- og fødevarerhvervet, der hviler på en historisk omlægning af det danske areal og indførsel af CO₂e-afgifter på udledninger fra husdyr. Målsætningerne skal bl.a. realiseres gennem investeringer, der skal fremme plantebaserede fødevarer og økologi, udvikle nye teknologier som f.eks. biosolutions, grønne tiltag og produktionsomstilling samt en grøn udvikling af den eksisterende animalske produktion. Dermed er der skabt potentiale for udvikling og udbredelse af nye danske klimateknologier og -løsninger.

Danske virksomheder står allerede stærkt i forhold til at udvikle og producere klima- og miljøvenlige løsninger. For eksempel har udvikling af biosolutions et stort potentiale til at bidrage til den grønne omstilling af en lang række sektorer, herunder landbrugs- og fødevarerproduktionen. Området er i hastig global vækst, hvor Danmark med verdensførende virksomheder, innovative iværksættere og stærke videns-

institutioner har en oplagt mulighed for at tiltrække udenlandske virksomheder, investeringer og talent samt opnå betydelige globale markedsandele og bidrage til at sænke CO₂-udledningerne på verdensplan.

Formål

Vækstteamet skal levere anbefalinger til regeringens vækstplan for fremtidens landbrugs- og fødevarerhverv, som også rummer en strategi for biosolutions. Akørerne skal i fællesskab identificere, hvordan man kan understøtte, at Danmark også i fremtiden har et stærkt, konkurrencedygtigt og udviklingsorienteret landbrugs- og fødevarerhverv.

Rammer og indhold

Anbefalingerne fra vækstteamet skal omfatte hele landbrugs- og fødevarersektoren samt biosolutions, lige fra den animalske produktion i det konventionelle landbrug til økologi, plantebaserede fødevarer og alternative proteiner produceret i tanke.

Vækstteamets anbefalinger skal adressere de problemstillinger, som erhvervet står over for i arbejdet med at udvikle, opskalere og kommercialisere nye teknologier og afsætte produkter i Danmark og på eksportmarkederne samt tiltrække udenlandske virksomheder og investeringer, *jf. boks 1*. Vækstteamet skal dermed have fokus på nye produktionsformer, udvikling af nye miljø- og klimateknologier, styrket afsætning for plantebaserede fødevarer og økologisk produktion i Danmark og internationalt. Anbefalingerne skal bl.a. se på fremtidssikrede rammer for innovation, bedre finansieringsmuligheder for udvikling af nye løsninger, uddannelse samt styrket national efterspørgsel.

Boks 1. Udfordringsbillede for landbrugs- og fødevarerhvervet samt biosolutions

1. Plads til nye produktionsformer og grøn udvikling af den eksisterende produktion

Dansk landbrugs- og fødevarerproduktion skal finde sted på et mindre areal, og der skal sikres højt udbytte på det resterende areal. Der vil bl.a. være behov for forædling af plantesorter med bedre klimaprofil, dyrkning af andre arter, øget kendskab til sædskifter, øget kendskab til samdyrkning på arealer, hvor fx solceller er opstillet, samt øget kendskab til nyere dyrkningssystemer som fx regenerativt jordbrug og vertikalt landbrug. Der kan imidlertid være udfordringer forbundet med nye produktionsformer og behov for at udvikle den eksisterende produktion. Det kan fx være planmæssige udfordringer ift. arealudnyttelsen ved etablering af produktionsvirksomheder, adgang til nødvendig infrastruktur samt i nogle tilfælde langsomme myndighedsgodkendelser. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan der kan skabes attraktive rammer for fremtidens landbrugs- og fødevarerproduktion lokalt og regionalt.

2. Ny teknologi skal op i skala

Der skal ske en markant styrkelse af indsatsen for udvikling og implementering af klimateknologier/-tiltag i landbrugs- og fødevarerhvervet, der skal understøtte en omfattende og ambitiøs grøn omstilling. Det er væsentligt at skabe de bedste rammer for udvikling af ny teknologi, med inddragelse af fx AI, sensor-teknologi og biosolutions (præcisionsfermentering, bioraffinering og nye forædlingsteknikker, herunder nye genomteknikker (NGT)). Danske virksomheder kan imidlertid være udfordret af manglende adgang til relevante test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter. Det gælder specielt for iværksættere og SMV'er. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan der kan skabes bedre rammer for udvikling og skalering af fremtidens løsninger.

3. Fremtidens fødevarer for alle

Velsmagende, sunde og sikre fødevarer er fundamentet for forbrugertilliden til fremtidens nye fødevarer. Der skal være gode forudsætninger for, at nye løsninger og produkter kan afsættes på det europæiske og danske marked, herunder f.eks. plantebaserede fødevarer. Selvom nye fødevareteknologier kan bidrage til en bæredygtig omstilling af fødevarerhvervet, kan de vække en vis skepsis i befolkningen. Det gælder bl.a. fremstilling af alternativer til traditionelle animalske fødevarer eller anvendelse af nye genomteknikker

til planter eller mikroorganismer, der fx fermenterer nye fødevarer. Der kan også være faktorer som pris, kvalitet og kvantitet af fødevarerne, der begrænser efterspørgslen. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan der kan sikres et attraktivt marked for fremtidens fødevarer.

4. Fremtidssikrede rammer for innovation

På trods af, at nye klimateknologier- og løsninger kan bidrage til europæisk bæredygtighed og konkurrenceevne, findes der en række barrierer i EU og nationalt, der kan forsinke eller helt stå i vejen for en effektiv udrulning af nye teknologier. Det gælder ikke mindst inden for nye biosolutions, herunder nye fødevarer, hvor kompleks lovgivning, dyre ansøgningsprocesser og lange sagsbehandlingstider kan være en barriere for innovation. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan regulatoriske barrierer for udvikling og ibrugtagelse af nye klimateknologier kan adresseres.

5. Finansiering til fremtidens løsninger

Danske virksomheder kan have svært ved at få adgang til risikovillig kapital, der er en nødvendig forudsætning for at udvikle nye løsninger og teknologier. Særligt inden for biosolutions kan det være vanskeligt at få risikovillig kapital i de tidlige faser samt tålmodig kapital i de senere faser, da løsningerne ofte har en længere udviklingshorisont og lavere marginer end sammenlignelige investeringsområder. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan der kan tiltrækkes udenlandske virksomheder og investeringer samt skabes attraktive finansieringsmuligheder for virksomheder, der udvikler fremtidens teknologier.

6. Gode uddannelsesmuligheder og attraktive arbejdspladser

For at Danmark i fremtiden har et stærkt, konkurrencedygtigt og udviklingsorienteret landbrugs- og fødevarerhverv, skal det undersøges, hvordan relevante uddannelser for landbrugs- og fødevarerområdet understøtter kompetencer til en grøn omstilling af erhvervet. Det kan f.eks. undersøges, hvordan den nyeste viden om grøn omstilling og biosolutions integreres i uddannelserne, lige som det kan undersøges, hvordan kompetenceudvikling af medarbejdere i erhvervet kan bidrage til udvikling og vækst i erhvervet. Samtidig står det danske landbrugserhverv over for en generationsudfordring, hvor gennemsnitsalderen for landbrugerne har været stigende i mange år. Det er derfor vigtigt, at der fortsat sikres attraktive arbejdspladser i landbrugs- og fødevarerproduktion for den yngre generation, så generationsskiftet understøttes, og udviklingen i landdistrikterne fortsætter. Arbejdet kan tage udgangspunkt i eksisterende viden på området, herunder kortlægningerne af kompetencer til grøn omstilling af landbruget, der er lavet i forlængelse af *Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug* fra 2021.

7. Styrket fødevarereksport i en forandret verden

Der er behov for at styrke fødevarerproduktionen, forebygge fødevarerkriser og sikre levegrundlaget for en voksende verdensbefolkning. Den globale efterspørgsel kan styrke økonomien og fungere som driver for udvikling af nye danske produkter, teknologi og løsninger. Danmark er i dag internationalt anerkendt for at levere klimavenlige fødevarer af høj kvalitet, og virksomhederne lever i høj grad af at eksportere dem til EU og tredjelande. Der er imidlertid potentiale for i endnu højere grad at styrke det internationale kendskab, ligesom øget adgang til internationale markeder kan forbedre virksomhedernes afsætningsmuligheder. Danske virksomheder er endvidere udfordret af krav til certificering, dokumentation og mærkning på det internationale marked. Det vil derfor skulle undersøges nærmere, hvordan eksporten og internationaliseringen af danske løsninger kan styrkes, bl.a. i regi af offentlig-privat samarbejde

Arbejdet i vækstteamet skal sammentænkes med andre eksisterende og kommende regeringsinitiativer, herunder globaliseringsstrategien for dansk erhvervsliv, regeringens strategi for grønne jobs i landbruget fra februar 2024, samt de konkrete indsatser, der igangsættes i aftalerne om et Grønt Danmark. Der bliver i udmøntning af aftalerne om et Grønt Danmark iværksat en række konkrete indsatser, der bl.a. skal styrke økologisk produktion, fremme plantebaserede fødevarer og styrke udvikling af klimateknologi- og tiltag. Der er bl.a. nedsat en række ekspertudvalg om unge landbrugere, klimaoptimeret landbrug og kaskadeudnyttelse af kulstof opsamlet i landbrugsafgrøder og det biogene CO₂ fra biogas, som skal bidrage til disse indsatser. Anbefalingerne kan bl.a. indgå som et grundlag for vækstteamets arbejde.

Arbejdet i vækstteamet skal endvidere sikre synergi mellem indsatserne i Plantefonden, midlerne til fremme af plantebaserede fødevarer fra Aftale om et Grønt Danmark og vækstteamets anbefalinger.

Der er snitflader til arbejdet i Erhvervsfyrtårnet for Biosolutions på Sjælland, *grønt forsknings- og innovationsudspil*, der bl.a. har fokus på udvikling, skalering og implementering af grønne klimateknologier og -tiltag på landbrugs- og fødevarerområdet samt Det Nationale Bioøkonomipanel. På samme vis forventes vækstteamets arbejde at kunne understøtte regeringens prioriteter under dansk EU-formandskab i anden halvår af 2025.

Arbejdet i vækstteamet med nye klimateknologier og -tiltag baseres på det teknologiscreeningsmateriale mv., der udarbejdes til brug for det klimatiltagsudvalg, der nedsættes som følge af *Aftale om et Grønt Danmark*.

Såfremt vækstteamets anbefalinger indebærer øgede offentlige udgifter, skal vækstteamet selv pege på forslag til finansiering.

Organisering af arbejdet

Vækstteamet repræsenterer et bredt udsnit af sektoren og består af 13 medlemmer, herunder en formand med CEO-erfaring fra en større internationalt orienteret virksomhed inden for fødevarer- og landbrugsproduktionen. Medlemmerne er udpeget på baggrund af deres kendskab til sektoren og består af repræsentanter fra et antal toneangivende danske virksomheder og startups inden for agri-tech (nye teknologier tilknyttet landbrugsaktiviteter), fødevarer, biosolutions og energi samt fagbevægelsen.

Ud over de faste medlemmer vil vækstteamet løbende inddrage relevante virksomheder, parter og eksperter for at sikre et så bredt fundament for drøftelserne som muligt. Vækstteamet vil afholde sine møder på udvalgte lokationer i hele Danmark for at sikre bred inddragelse.

Sekretariatsbetjeningen af vækstteamet varetages af Ministeriet for Grøn Trepert, Erhvervsministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Den nærmere organisering aftales mellem ministerierne. Under sporet vedrørende styrket fødevarereksport indgår Udenrigsministeriet i sekretariatsbetjeningen. Øvrige relevante ministerier inddrages løbende efter behov.

Proces

Vækstteamet nedsættes i 2. kvartal 2025 og afholder første møde i maj 2025. Det forventes, at vækstteamets arbejde afsluttes i 4. kvartal 2025, hvor anbefalingerne afleveres til regeringen. Med udgangspunkt i anbefalingerne vil regeringen udarbejde en vækstplan til lancering i foråret 2026.